

Dictator Mobutu begint ongekende „dialogo met de bevolking”

President Zaire roept stortvloed van kritiek over

New York Times-dienst
KINSHASA — Het leek allemaal zo onschuldig. In januari kondigde president Mobutu Sese Seko aan dat hij in heel Zaire een reeks openbare hoorzittingen zou houden om zich beter op de hoogte te stellen van de besognes van de mensen. „Een directe dialoog met de bevolking”, zoals hij het noemde.

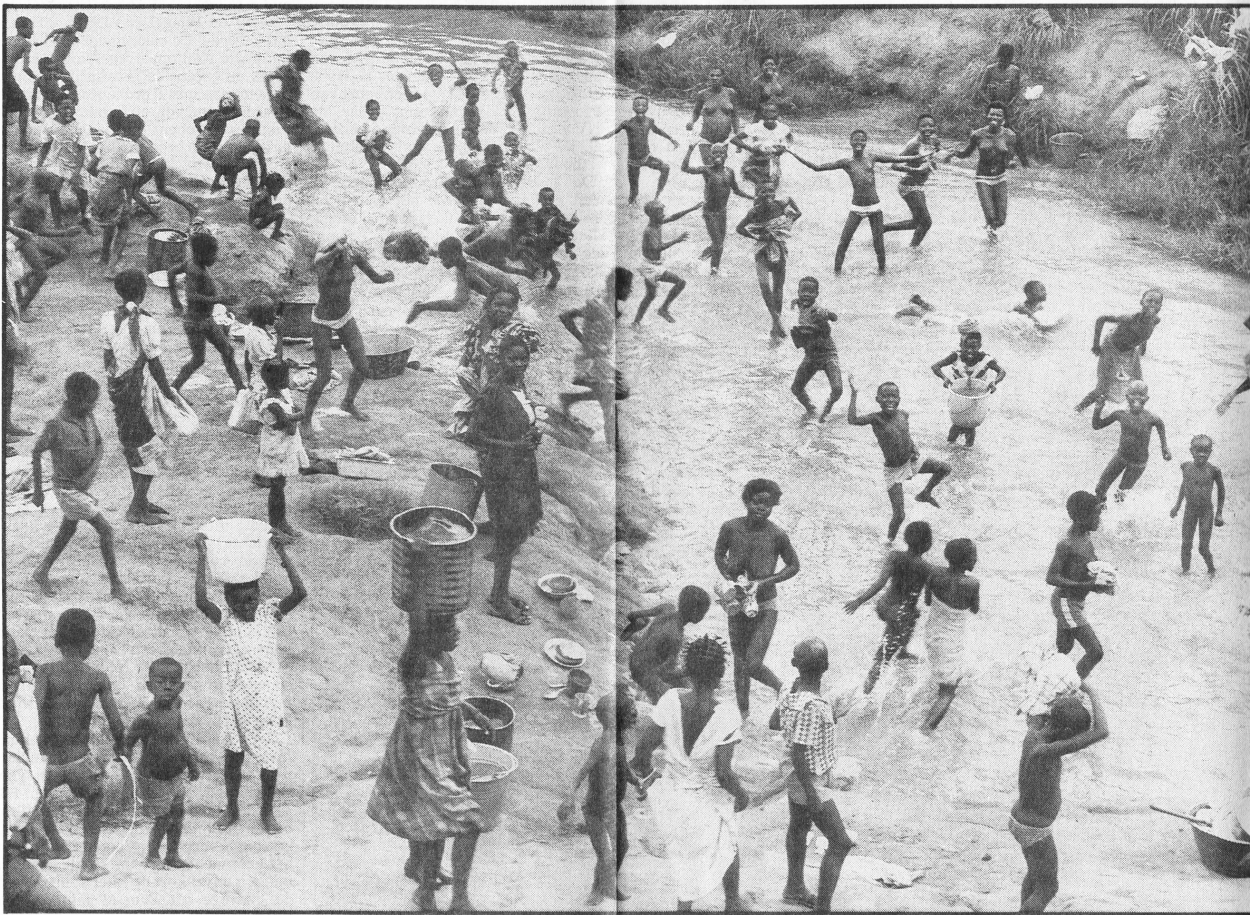
Niet dat er iets ernstigs aan de hand was, zo benadrukte Mobutu. In een landelijk uitgezonden toespraak zei hij dat „strojka en andere politieke veranderingen die Oost-Europa in hun greep houden „van geen betekenis voor Zaire” waren. De president bezwoer dat Zaire een eenpartijstaat zou blijven, geleid door „de Vader en de God van de natie”, zoals naar hem wordt verwezen in partijliteratuur.

Maar Mobutu's oefening in begrip voor de burger lijkt te zijn mislukt. Daarmee is zijn 25-jarige greep op de macht in dit uitgestrekte en ongeordende Centraalafrikaanse land van 34 miljoen zielen in gevaar. Aangespoord door beloften dat zij zich vrijuit en eerlijk kunnen uitspreken, hebben meer dan vijfduizend kerkelijke groepen, vakbonden, werkgeversorganisaties en individuen schriftelijk hun klachten gedeponeerd bij de president. Het resultaat was een uitzonderlijke stortvloed van kritiek op Mobutu en zijn autocratische bewind.

„Vernietigend”

„Het is het eerste echte openbare debat over Mobutu en zijn politiek dat ooit gehouden is”, zegt een Afrikaanse diplomaat. „En de resultaten zijn vernietigend.”

Mobutu en zijn coterie worden onder meer beschuldigd van wanbeheer bij de economische ontwikkeling van Zaire, het verkwisten van overheidsgeld voor prestige-objecten en andere onnodige

Inwoners van de stad Mbuji-Mayi in Zaire gebruiken het rivierwater om te drinken, te wassen en te spelen.

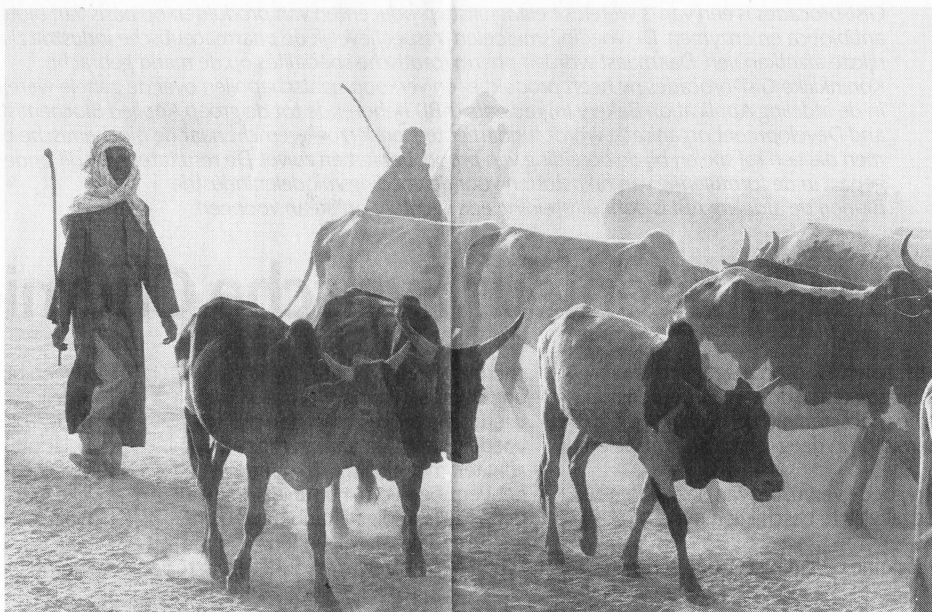
Foto B. Eigenhuijs

Gebrek aan water is eigenlijk alleen in het noorden van de Sahel een probleem. Elders wordt de landbouw vooral beperkt door een tekort aan voedingsstoffen in de bodem. Er kan daarom beter geld worden gestoken in bemestingsprogramma's dan in irrigatieprojecten.

HOEVEL de Sahel berucht is om zijn droogte, is die droogte in grote delen van dit gebied in Afrika niet het enige en niet het grootste knelpunt voor de landbouw. Volgens bioloog dr H. Breman, hoofd van de afdeling agrosysteemkunde van het Centrum voor Agrobiologisch Onderzoek (CABO) in Wageningen, is de armoede van de bodem op de meeste plaatsen een groter probleem.

Breman is al vijftien jaar bezig uit te zoeken wat de knelpunten in de veehouderij in de Sahel precies zijn, en hoe ze opgelost kunnen worden. Hij doet dat in samenwerking met de Landbouwuniversiteit Wageningen en een aantal landbouwinstituten in Mali. Het CABO hoopt volgend jaar met dezelfde partners en het Instituut voor Bodemvruchtbaarheid in Groningen te kunnen beginnen met een nieuw project, dat zich over meerdere Sahellanden uitstrekt; men wil wegen aangeven voor een duurzaam landgebruik.

Het idee dat de droogte in de Sahellanden de landbouw belemmert, is diep geworteld. Maar volgens Breman is gebrek aan regen alleen in het noorden, het droogste deel van de Sahel een overheersend probleem. Daar groeien de planten zo snel als de regenval toelaat, en dat is niet veel. Daar staat tegenover dat de bodem voor die langzame groei voldoende voedingsstoffen levert. Fosfaat en stikstof zijn daarvan de belangrijkste. De vegetatie in het noorden is teler door de droogte, maar de planten bevatten veel stikstof en fosfaat en heb-

Veehouders in Mali drijven hun kudde door het woestijnzand.

FOTO BART EIJGENHUISEN/HH

Sahel heeft eerder mest nodig dan water

droge tijd trekken ze naar het zuiden, om te voorkomen dat de koeien sterven van de dorst. Ze kunnen daar de droge tijd overbruggen, maar het vee vermagert in die periode wel.

Breman komt nog vaak de opvatting tegen dat de veehouders hun kuddes op de verkeerde manier houden en de sterfte onder het vee in droge jaren aan zichzelf te wijten hebben. Die opvatting

gebruik en enkele handelsgewassen, zoals katoen en pinda. Oorspronkelijk deden ze dat alleen op de lichtere gronden, omdat die zonder machines gemakkelijker te bewerken zijn. Maar ook de akkerbouw lijdt onder de armoede van de bodem, en de opbrengsten dalen. Tegelijkertijd is wel steeds meer graan nodig, want de bevolking groeit. Het enige dat er op zit, is om ook op de

vijf keer zo groot zijn als nu. Maar deze oplossing is niet zonder meer toepasbaar. Kunstmest is te duur. Het kost de boeren veel en veel meer dan het oplevert in de vorm van een hogere produktie. Alleen voor handelsgewassen is kunstmest betaalbaar.

Een andere mogelijkheid is het uitzaaien van vlinderbloemige planten. Die kunnen stikstof uit de lucht, dat voor

Zonder extra voedingsstoffen gaat de akkerbouw, zoals momenteel gebeurt, ten koste van de veehouderij.

De handelsgewassen, katoen en pinda, krijgen nogal eens de schuld van de Sahel-problemen. De handelsgewassen zouden de beste akkers innemen, de graven voor eigen gebruik verdringen naar de weidegronden en het de veehouders zo onmogelijk maken de droge periode in het zuiden te overbruggen.

Die zienswijze is te simpel, vindt Breman. Je kunt gewoon uitrekenen dat het areaal aan handelsgewassen niet zo groot is dat het de sterfte onder het vee in de droge jaren verklaart.

„Een handelsgewas als katoen kan juist de motor zijn die het landbouwsysteem draaiend houdt”, zegt Breman. „Dat levert zo veel op, dat kunstmest betaalbaar is. Als de boer zich houdt aan de voorlichting die hij krijgt, dan verbouwt hij het ene jaar katoen of pinda en geeft hij kunstmest. Met enige bemesting kan hij het jaar daarop maïs op die akker zetten, en het jaar daarop zonder bemesting gierst en bonen.”

De toename van katoen is bijvoorbeeld in Mali niet ten koste gegaan van de graanproductie. Het voor graan beschikbare areaal is wel kleiner geworden, maar doordat het graan profiteert van de kunstmest die voor de katoen was gekocht, is de opbrengst hoger. De veehouderij kan door de akkerbouw verbeteren. Wat van de katoen- en pindaplanten overblijft, kan worden verwerkt tot eiwitrijke perskoeken, die voor het vee een goede aanvulling vormen op het slechte gras.

Op papier bestaan er dus wel oplossingen. Maar daar zijn nog nauwelijks praktische verbeteringen uit voortgekomen. Veel ontwikkelingsprojecten gaan er nog van uit dat de droogte in de Sahel het enige probleem is, en gaan voorbij aan de armoede van de bodem. „Die grote vergissing zit aan de basis van zo veel projecten”, verzucht Breman. „Er worden grote blunders begaan, en miljoenen guldens verspild. Met de beste bedoelingen worden nog steeds irrigatieprojecten uitgevoerd; het enige gevolg daarvan is dat de bodem nog sneller uitgeput raakt. Als men de kunstmest al niet vergeet, dan blijft de berekening van hoeveel nodig is achterwege.”

Een kapperszaak onder een boom in Kinshasa, waar drieduizend afgevaardigden uit alle delen van Zaire zijn toegestroomd voor een conferentie over de toekomst van het land.

Foto B. Eijgenhuijsen

Zairezen hebben veel te bespreken op landelijk palaver in Kinshasa

Mobutu stelt „kleptocratie” ter discussie

Van onze redactie buitenland
AMSTERDAM — Plaatselijke politici, boeren en paters zijn van

Daar kan hij nu baat bij hebben. Geen van de oppositieleiders heeft een schoon verleden. Ze hebben allen meegepikt uit de ruif. Ze hebben stuk voor stuk voor-

aarzde en speelde een weekje met het idee. Zijn concurrenten dreigden de nationale conferentie te boycotten. Zijn aanhangers demonstreerden voor zijn

die tijd moest hij niets hebben. Hij had zijn eigen ideologie, de *authenticiteit*. Oude namen uit de tijd van het Belgische kolonialisme werden verafrikan-

ECONOMIE

Is er nog redding mogelijk voor Afrika?

Afrika is in de jaren tachtig vergeten. De economische ontwikkeling stopt en het continent dreigt weg te zinken in een moeras van armoede, economische stagnatie en corruptie. De ontwikkelingen in Oost-Europa dreigen de problemen van Afrika te verdringen van de politieke agenda. Kritiek op het bestuur in de Afrikaanse landen is lang taboe geweest. Vorig jaar hekelde de Wereldbank de corruptie, de bureaucratie en de geringe doelmatigheid van de overheidssector. Dat leidde tot een felle polemiek met de ECA, de Economische Commissie voor Afrika van de VN. Maar inmiddels zijn de Afrikaanse landen en de Wereldbank elkaar dicht genaderd. De buitenlandse schulden moeten worden geschrapt, maar de Afrikaanse landen moeten zelf de voorwaarden scheppen voor groei van de productie en de ontwikkeling van Afrikaanse ondernemers. Dit weekeinde is er in Maastricht een groots opgezette conferentie over Afrika. De Nederlandse minister Pronk van Ontwikkelingssamenwerking hoopt het continent daarmee aan de vergetelheid te ontrukken. Robert McNamara, voormalig minister van Defensie van de Verenigde Staten en ex-president van de Wereldbank, en president Masire van Botswana treden op als voorzitters van de conferentie.

Keuzes in de gezondheidszorg verschillen per cultuur

De internationale vereniging voor bio-ethiek, die deze week opgericht is, beoogt een forum te zijn voor ethische vraagstukken rond gezondheid en leven. Het probleem is echter dat elk land zijn eigen, cultureel bepaalde problemen kent.

ER IS GEEN wezenlijk verschil tussen de vraag welke patiënt het beschikbare hart krijgt, of wie de laatste spuit met antibiotica.' Voor de Nigeriaanse hoogleraar filosofie prof. dr. S. Gbadegesin is bio-ethiek ook voor ontwikkelingslanden geen luxe. Uiteindelijk gaat het, net zoals in Nederland bij keuzes in de Zorg, om een eerlijke verdeling van schaarse goederen.

Woensdag werd in Amsterdam, in het Koninklijk Instituut voor de Tropen, de International Association of Bioethics (IAB) opgericht. Wetenschappelijk onderzoekers op vooral filosofisch, medisch en juridisch terrein uit Noord, Zuid, Oost en West vormen daarmee een wetenschappelijk forum waarin de nieuwste kennis en inzichten over bio-ethiek worden uitgewisseld.

Bio-ethiek is een snelgroeende tak van wetenschap. In Nederland zijn de instituten en vakgroepen die zich op een of andere manier bezighouden met ethische vraagstukken rond gezondheid en leven de afgelopen vijf jaar als addestoelen uit de grond geschoten. Genetische manipulatie, genterapie, voortplantingstechnologie, euthanasie, prenatale diagnostiek en keuzes in de gezondheidszorg zijn enkele van de onderwerpen die de bio-ethici tot hun werkterrein rekenen.

Ook in een aantal andere Europese

FOTO BART EUGENHUIJSEN/HH

vraagstuk van euthanasie van ernstig mismaakte kinderen aan de orde durfde te stellen. Vertrouwt bij onze oosterburen het trauma van de eugenetica een heldere blik op dergelijke kwesties, in een aantal ontwikkelingslanden kan alleen al het spreken over bijvoorbeeld de verdeling van gezondheidsmiddelen gevaarlijk zijn.

In Nigeria bijvoorbeeld. Gbadegesin: 'Als er geen democratie is, heeft het niet eens zin om over bio-ethiek te praten. Want als je het hebt over de ethiek in de gezondheidszorg en regels voor de toegang tot de schaarse middelen, dan betekent dat dat je de machthebbers het recht ontnemt te bepalen wat er gebeurt. En dat is een gevaarlijk standpunt. Door het stellen van zulke vragen zijn vertegenwoordigers van de Nigeriaanse medische vereniging in de gevangenis gekomen.'

De International Association of Bio-

demici uit bijvoorbeeld Afrika die een opleiding in de Verenigde Staten krijgen. Als ze terug zijn, kunnen ze vaak hun kennis niet vertalen naar de problemen die in Afrika voor de massa van de bevolking gelden.'

Zo heeft elk land z'n eigen hete bio-ethische hangijzers. In India bijvoorbeeld, zijn dat met name het misbruik van voortplantingstechnologie en de commercialisering van orgaan- en bloeddonatie. Daar geldt de vlokcentest, waarmee het erfelijk materiaal van de ongeboren vrucht in een vroeg stadium kan worden bestudeerd, niet als een middel om afwijkende foetussen op te sporen. De vlokcentest wordt daar aangeprezen als de 'jongen-meisje-test'.

'Investeer nu 500 rupia en bespaar er later 50.000', staat op grote aanplakborden rond Amritsar in de Indiase Punjab. Een onderzoek onder gynaecologen in een Indiase regio bracht aan het licht

lisering van orgaan- en bloeddonatie maakt Kusun zich zorgen. Armen die zich in het ziekenhuis voor geld een nier laten uittrekken. 'Er is nog geen antwoord op de vraag of zo iets ethisch aanvaardbaar is en hoe het kan worden voorkomen. Het aantal mensen dat zich in India met bio-ethiek bezighoudt, groeit langzaam. Dat is ook wel nodig, want de nieuwe medische technieken bereiken ook ons land. Surrogaatmoeders, in-vitro-fertilisatie. Onlangs werd hier de eerste transsexueel geopereerd.'

Het probleem van veel ontwikkelingslanden is dat de massa van de bevolking nauwelijks toegang heeft tot medische voorzieningen, terwijl de buitengewoon rijke toplaag zich alles kan permitteren. 'Laat ze maar naar het buitenland vliegen. Daar heb ik als bio-ethicus geen mening over', zegt Gbadegesin. 'Het gaat mij om de vraagstukken die voor het overgrote deel van de be-

genoegen neemt met een eenvoudige röntgenfoto. Als hij weet dat er een CT-scanner staat, eist hij een CT-scan voor een eenvoudig onderzoek. Dat jaagt de kosten enorm omhoog.'

Abortus, euthanasie, prenatale diagnose en bepaalde psychiatrische behandelingsmethoden zijn de onderwerpen die de bio-ethici in China bezighouden, aldus Qiu. Sinds 1986 loopt er tegen een arts een proces vanwege actieve euthanasie dat veel aandacht kreeg. De autoriteiten branden hun vingers er liever niet aan, zodat er nog steeds geen definitieve uitspraak is.

Qiu: 'Een peiling onder de bevolking wijst uit dat ongeveer veertig procent voor actieve euthanasie is. Negentig procent vindt passieve euthanasie (stoppen van de behandeling) geen probleem. Maar de praktijk is dat artsen heel wat levens beëindigen. Zij en de familie houden dat echter stil.'

Religie speelt een belangrijke rol in de kwesties die bio-ethici bezighouden. In de Indiase hindoe-cultuur bijvoorbeeld, is een zoon belangrijk bij het vervullen van de begrafenisriten. Met abortus heeft men in het algemeen niet zo'n moeite.

In Bangladesh, waar de islam overheerst, is abortus taboe. Een vlokcentest zal er niet worden uitgevoerd. Maar een echografie mag weer wel. De schaarse Bengaalse bio-ethici richten zich in Bangladesh vooral op de toelaatbaarheid van sterilisatie van vrouwen, die daartoe worden overgehaald met geld en presentjes.

In Japan, waar het hart een belangrijke rol speelt in de cultuur, accepteert men hersendood niet als een definitie van overlijden. Want het hart klopt dan soms nog. In de Verenigde Staten geldt juist het verlies van elke hersenactiviteit als het intreden van de dood.

Zo heeft elk land z'n eigen thema. In Nederland bijvoorbeeld zijn dat de kosten van de gezondheidszorg en euthanasie. In Duitsland ligt de genterapie erg gevoelig, vanwege de angst voor eugenetica. In de VS spelen ethische vragen rond verzekering een belangrijke rol, door de wijze waarop de gezond-

Staatssecretaris Kosto vindt dat Ethiopische vluchtelingen kunnen worden teruggestuurd naar hun land. **Wiepko Oosterhuis** beaamt dat er sprake is van hoopgevende ontwikkelingen in Ethiopië, maar de mensenrechten worden er nog steeds geschonden. Uitzetting komt voor veel Ethiopiërs neer op een doodvonnis.

8/5/92
FOWT, pds 11

Stuurt Kosto uit onwetendheid Ethiopiërs terug?

Op 2 januari van dit jaar besliste staatssecretaris Kosto van Justitie dat Ethiopische vluchtelingen kunnen worden uitgezet naar Ethiopië. Hij nam dit besluit op basis van informatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken, dat op 6 december meldde: „De algemene veiligheidssituatie is sedert de omwenteling sterk verbeterd. Er vinden nog gewelddadigheden plaats in oost- en zuid-Ethiopië. Niet bekend is of deze politiek zijn geïnspireerd.”

Echter, twee weken nadat Kosto besloot dat uitzetting toegestaan was, berichtte Jo Fox vanuit de Ogaden, zuidoost-Ethiopië, het volgende aan het Rode Kruis: „Sinds de installering van de overgangsregering in mei 1991 zijn er etnische conflicten uitgebarsten in dit gebied. Clans die jarenlang als vrienden in hetzelfde dorp hebben geleefd, vechten nu als bittere vijanden. De oorzaak: nieuw gevormde politieke groeperingen recruterenden aanhang onder de traditionele stammen.”

Buitenlandse Zaken weet blijkbaar minder dan het Rode Kruis. Het kan ook haast niet anders of Kosto heeft zijn besluit genomen op basis van beperkte informatie, want tussen het bericht van Buitenlandse Zaken en zijn aankondiging zat het kerstreces. Waarop is het besluit precies gebaseerd? Kos-

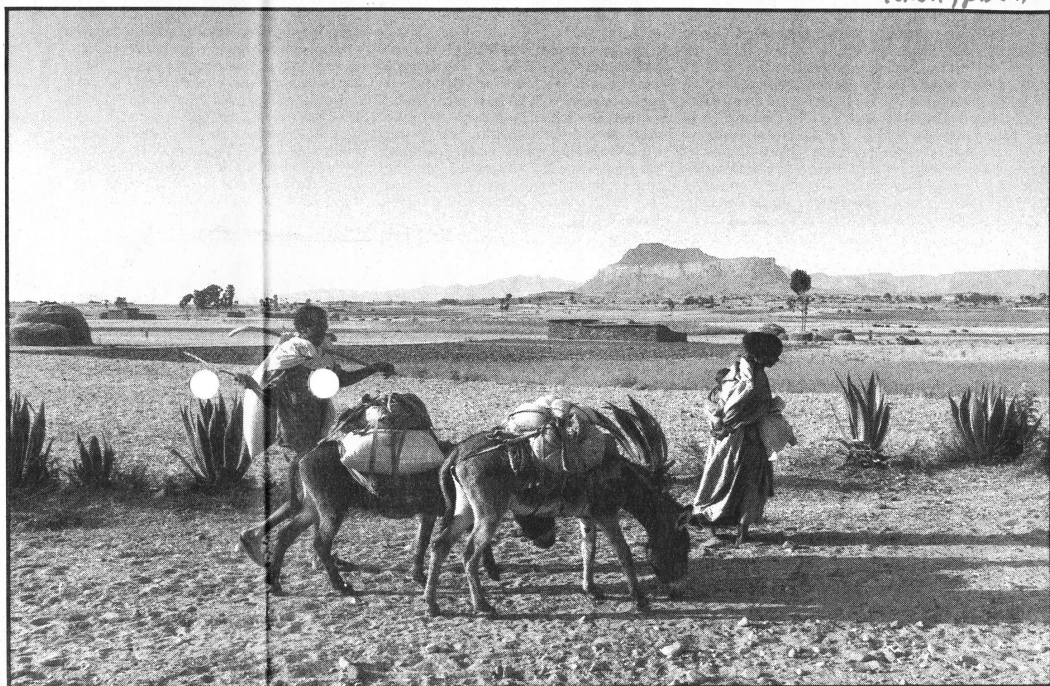
gers „ten zeerste af” om erheen te gaan.

De hoogste verantwoordelijkheid van de Nederlandse regering ligt in het beschermen van het leven van iedere inwoner van Nederland. Hier geboren of niet, zodra iemand Nederlandse bodem betreedt, valt hij of zij onder het Nederlandse rechtssysteem en geniet ook rechtsbescherming. Daarom is het ook de grootste verantwoordelijkheid van staatssecretaris Kosto om bij het terugsturen van Ethiopische vluchtelingen na te gaan in hoeverre hun leven gevaar loopt.

De situatie in Ethiopië is het laatste half jaar veranderd. In het noorden, tot vorig jaar het oorlogsgebied, lijkt nu eindelijk vrede te heersen. Uit het zuiden en het oosten komen echter steeds meer signalen dat er een burgeroorlog aan de gang is.

Tot 1974, toen keizer Haile Selassie werd afgezet, leefde de Ethiopische bevolking in een systeem dat vergelijkbaar was met de middeleeuwen in Europa, met voortdurende binnenlandse oorlogen en oorlogjes en plunderingstochten door bandieten.

Na de machtsovername door een groep jonge officieren, de Derg, reageerden de inwoners dan ook euforisch. Al spoedig echter trok Mengistu met bloedige maatregelen alle macht naar zich toe en

Een gezin in de Ethiopische provincie Tigré heeft voedsel gehaald bij een distributiepost.

Foto Bart Eijgenhuijsen

mocratie invoeren, een plan waarbij de verschillende bevolkingsgroepen meer autonomie krijgen. Er zijn twaalf autonome regio's op papier gezet, op basis van taalonderzoek dat een aantal inwoners heeft plaatsgevonden.

Het plan heeft vooral in het zuiden en oosten geleid tot gewelddadigheden tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Volgens geruchten zou dit de huidige machthebbers in Addis Abeba en Eritrea, beiden afkomstig uit het noorden, goed uitkomen. Een intern verdeeld Ethiopië zou immers nooit meer een bedreiging kunnen vormen voor het noorden.

vertegenwoordigen vaak meerdere organisaties dezelfde bevolkingsgroep. Deze organisaties liggen regelmatig met elkaar overhoop. Ze leven de verschillende bevolkingsgroepen meer door elkaar dan in bijvoorbeeld Tigré, waar de bevolking voor bijna honderd procent Tigrees is.

Meles Zenawi heeft ook de gevolgen van een totaal gebrek aan democratische traditie in de rest van het land over het hoofd gezien. Wanneer je niet politiek bewust bent, val je al snel terug op andere kenmerken van je identiteit, zoals etniciteit of religie.

In korte tijd zijn er nu bijna

of andere groepering wordt dit uitgelegd als Tigrese overheersing.

In het licht hiervan klinkt het niet weten van Buitenlandse Zaken of „deze gewelddadigheden politiek geïnspireerd zijn” wel erg naïef.

Hoewel de overgangsregering deze problemen deels over zichzelf heeft afgeroepen, verdient zij toch wel enig krediet omdat zij in ieder geval probeert om de bevolking democratische rechten te geven en grote nadruk op mensenrechten legt. Mensen kunnen voor het eerst in hun geschiedenis vrijuit spreken en veel gevangenen zijn vrijgelaten, onder wie ook mensen

Meer problemen zijn het gevolg van het ontslaan van de leden van het politieapparaat en het leger van Mengistu. In één klap hebben een half miljoen mensen hun baan en hun inkomen verloren. In een van de armste landen van Afrika, waar vele miljoenen mensen worden bedreigd door hongersnood, is dit bijna een doodvonnis. Dit heeft dan ook geleid tot ordeverstoringen door de vroegere ordehandhavers. Deze roofovervallen die de bevolking in grote delen van het land teisteren, mogen dan niet politiek geïnspireerd zijn, ze vormen wel een groot probleem. De armoede is een bron van geweld.

Topeconomen van IMF en Wereldbank loofden twee weken geleden in Washington het succes van de aanpassingsprogramma's voor Derde-Wereldlanden. Maar volgens ontwikkelingswerkers, onderzoekers en vakbondsmensen uit die landen leiden die programma's alleen maar tot hongersnood. 'Terwijl de rijken de economische malaise veroorzaakten, draaien de armen nu voor de kosten op.' Menselijk kapitaal is voor het IMF geen economische indicator.

Van onze verslaggever
GEERT-JAN BOGAERTS
WASHINGTON — 'Het IMF heeft de wereld vol van bezuinigingen. Prima. Ze zeggen er goed op te letten hoe ze worden uitgevoerd. Uitstekend. Haha. Maar het is onzin. In mijn land is nauwelijks bezuinigd. Faciliteiten voor de armste bevolkingsgroepen hebben ze afgebroken, maar de regering is uitgebreid. Er zijn nu 35 ministers en meer dan honderd kabinetleden. Onder de ogen van het IMF rijst het begrotingstekort de pan uit.'

Abishe Nyenguwo, vakbondsleider uit Zimbabwe, steekt zijn frustratie niet onder stoelen of banken. Sinds het IMF rijk in 1989 met zijn land is gaan benoemen, gaat het steeds slechter, zegt Nyenguwo. 'We hebben dit jaar last van een grote droogte. Voordat het IMF zich met ons bezighield, zou dat vervelend maar niet rampzalig geweest zijn. We hebben wel meer droogtes overleefd. Maar nu heerst er honger en zijn de gevolgen niet te overzien.'

De Zimbabweaan was twee weken geleden in Washington bij een congres dat een aantal niet-regeringsgebonden organisaties (ngo's) had georganiseerd. Deze ngo's zijn actief op het terrein van milieu, mensenrechten, vakbonden en ontwikkelingssamenwerking. Hier deden afgevaardigden uit de Derde Wereld hun zegje.

Tegelijkertijd blaakten, een kilometer verderop, de IMF-economen en Wereldbank-directeuren van trots en zelf-

Werknemers in de tabaksbeurs van de Zimbabwaanse hoofdstad Harara.

Foto Bart Eijgenhuijsen / HH

'Alleen armen draaien op voor kosten hulpprogramma's IMF'

nomen meer ondanks, dan dankzij het IMF geboekt. Bovendien: wat is de prijs van succes? Over Jamaica bijvoorbeeld rept het IMF niet, terwijl het als een van de eerste landen onderworpen werd aan het strenge aanpassingsregime van het IMF. Daar zou het effect dus het grootst moeten zijn.

Al in 1977 deden de eerste IMF-economen hun intrede in het Caribische land. De gevolgen worden welsprekend beschreven door de Jamaicaan Horace Levy, twee weken geleden in Washington aanwezig op de ngo-conferentie.

De enige sectoren waar het beter is gegaan, zijn het toerisme en de textielindustrie. Het toerisme zet echter qua soort en omvang van werkgelegenheid weinig zoden aan de dijk, meent Levy. 'En de textielbedrijven leveren wel werkgelegenheid op, maar weinig inkomsten uit belastingen, omdat ze gevestigd zijn in de vrijhandelszones in mijn land.'

Levy benadrukt echter dat het hem niet in eerste instantie te doen is om dit soort puur economische indicatoren. 'Het zijn echter de enige waarvoor het

nomische componenten, maar het IMF kijkt er niet naar. Dat vind ik onbegrijpelijk.'

De Verelendung in zijn land leidt volgens Levy tot het vertrek van hoogopgeleide mensen: 'Die zien dat er weinig te verdienen valt en trekken weg. Ze beleven geen plezier aan de ontbossing en aan het feit dat de enige ondernemingen die met grote winst draaien, de verzekeraars en banken, hun kader uit het buitenland halen. En voor het eerst sinds jaren zijn er weer gevallen van ondervoeding gesignaleerd. Menselijk

de eerste echte hongersnood sinds de onafhankelijkheid in zijn land, maar ook tot een prijsstijging van de belangrijkste voedselproducten met 150 procent.

Nyenguwo ontkent dat de noodzaak bestond voor het IMF om zo hardhandig in te grijpen in de economie. 'Natuurlijk hadden we economische problemen. Dat ontken ik niet. Maar die moeilijkheden kwamen voort uit de structuur van de politieke en sociale instellingen in ons land. We missen eenvoudigweg de goed draaiende en efficiënte instituten en partijen die noodzakelijk zijn voor een soepel lopende economie, die de infrastructuur op peil kunnen houden en kunnen zorgen voor democratische besluitvorming. Deze manco's waren de oorzaak van onze problemen.'

Nyenguwo zegt dat er wat dat betreft nog niets is veranderd, ook al beweert het IMF het tegenovergestelde. 'Kort geleden nog kocht onze regering voor 1,2 miljard dollar aan tanks in het buitenland, terwijl er in de eerste verte geen vijand in zicht is waarmee we oorlog moeten voeren. Tegelijkertijd moest elke loonarbeider 20 procent van zijn salaris inleveren vanwege een groot bezuinigingsprogramma.'

'Het IMF beweert dat economische herstructurering samengaat met grote politieke vrijheid. In Zimbabwe is daar in ieder geval niets van te merken. De hervormingen die het Fonds in ons land stimuleert, hebben alleen geleid tot grote sociale onrust, destabilisatie en grotere repressie door de regering. Minder politieke vrijheid dus.'

Kavaljit Singh, werkzaam bij een onderzoeksbureau in India, heeft eveneens grote kritiek op het IMF. Dit land, in potentie een van de rijkste landen ter wereld, klopte vorig jaar voor het eerst aan bij het Fonds. 'Voornaamste reden was dat onze buitenlandse schuld enorm toenam en het moeilijk werd om nieuwe kredieten te krijgen. In 1980 hadden we een schuld van 20 miljard dollar, in 1990 stonden we al voor 70 miljard in het krijt bij het buitenland.'

Singh vindt het bitter dat de schuld is aangegaan terwille van de rijken, en dat de gevolgen nu worden afgewenteld op de armen in India. 'Die 50 miljard toename van de schuld is niet het gevolg van bestedingen voor betere drinkwater- en energievoorzieningen op het platteland. Er is 50 miljard besteed aan

EVENALS de Moslims in Sarajevo wordt het Rahanwein-volk van zuidwest-Somalië met massaslachting en uit-hongering, ja, met genocide, bedreigd. De afgelopen vijf weken is de situatie buitengewoon beroerd geworden in het gebied tussen de rivieren Shebelle en Jubba, het grondgebied van de Rahanweins.

Toen ik Somalië eind oktober verliet werd 15 tot 20 procent van de voedselhulp die in de haven van Mogadishu arriveerde, geplunderd. Sindsdien hebben zelfs de diverse strijdende facties in Somalië de controle over de plunderingen verloren.

Op dit moment wordt niet minder dan 80 procent van de noodhulp gestolen voordat de voedselkonvooiën de Rahanweins bereiken. De konvooiën worden overvallen door gewapende bendes die geheel op eigen gezag opereren in een land waarin anarchie en chaos heersen. In Somalië sterven nu dagelijks zeven- tot achthonderd mensen als gevolg van hongersnood of van ziekten die door ondervoeding zijn veroorzaakt.

Tenzij er binnenkort een internationale troepenmacht wordt gestuurd, die de voedselzendingen, de hulpverleners en de burgers kan beschermen, is de kans groot dat dit zachtmoedige boerenvolk van de aardbodem verdwijnt, ten prooi gevallen aan een burgeroorlog tussen facties waaraan de Rahanweins zelf part noch deel hebben.

Het aanbod van de Verenigde Staten om een legermacht van dertigduizend man naar Somalië te sturen, moet dan ook met open armen worden ontvangen. Ter ondersteuning van de Amerikaanse troepen dient er bovendien een multinationale troepenmacht te worden ingezet, die onder het directe gezag en het voortdurende toezicht van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties opereert.

We kennen het voorbeeld van de Golfoorlog, waarin de Amerikanen het bevel voerden over de troepen van de coalitie. Mocht het ook voor Somalië nodig zijn dat alle ingezette troepen onder een gezamenlijk bevel worden geplaatst, dan zij het zo. Ongetwijfeld zijn er nieuwe en meer creatieve

Een Somaliër bewaakt op de imperia van een VN-auto een voedseltransport in Mogadishu

Foto Bart Eijgenhuijsen

in een gebied tussen de steden Mogadishu, Kismayo, Bardera en Baidoa. Binnen deze vierhoek moeten de troepen worden ingezet om dat gebied te bezetten. Hun opdracht dient tweeledig te zijn: het beschermen van hulpverleners en voedselkonvooiën, alsmede het helpen installeren van plaatselijke instanties die de rust en orde kunnen handhaven. De troepen dienen hun gezag pas over te dragen als de bevolking regelmatig van voedsel wordt voorzien en beter in staat is voor zichzelf te zorgen.

Het vruchtbare land tussen de twee rivieren is tenslotte geen arme streek. Het is een agrarisch gebied met produktieve boerenbedrijven. Indien de bevolking be-

In zuidwest-Somalië is de situatie de laatste weken bijna hopeloos geworden. Het optreden van de Verenigde Naties had volgens **Mohammed Sahnoun** veel effectiever kunnen zijn. Als de Veiligheidsraad met snel besluit het interventie-initiatief van de Verenigde Staten te steunen, zal een hele bevolkingsgroep uitsterven.

3/12/92
DAR 11

Tegelijkertijd met het zenden van troepen dient de VN-Veiligheidsraad het plan voor deze conferentie verder te ontwikkelen. Bij voorkeur zouden die punten op de agenda moeten komen, waarover alle facties het in principe eens zijn: een staakt het vuren; de afspraak dat alle groepen zich op hun eigen stamgebied terugtrekken; bewegingsvrijheid in alle regio's; het instellen van een nieuw regionaal gezag en de opbouw van plaatselijke politiemachten.

Men moet zeker niet verwachten dat zo'n conferentie onmiddellijk tot een herstel van de vrede leidt. Maar toch kan er slechts via deze kleine stapjes weer enigszins orde in de chaos worden gebracht.